

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ

Полтавська державна аграрна академія

Факультет обліку та фінансів

МАТЕРІАЛИ

II Міжнародної науково-практичної конференції

«ПРОБЛЕМИ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ»

**присвячується 100-річчю
Полтавської державної аграрної академії**

23 квітня 2020 р.

м. Полтава

**УДК 657:005.3
П 78**

Проблеми обліково-аналітичного забезпечення управління підприємницькою діяльністю : матеріали II Міжнар. наук. – практ. конф., присвяченої 100-річчю Полтавської державної аграрної академії (м. Полтава, 23 квітня 2020 р.) / за ред. Плаксієнка В. Я., Пилипенко К. А. Полтава : Видавництво ПП «Астроя», 2020. 705 с.

ISBN 978-617-7669-65-3

Посвідчення УкрІНТЕІ № 93 від 17.02.2020 р.

*Затверджено до друку та поширення через мережу Інтернет
Вченою радою факультету обліку та фінансів
Полтавської державної аграрної академії
(протокол № 9 від 17.04.2020 р.)*

Матеріали конференції спрямовані на науковий пошук, узагальнення та розроблення рекомендацій щодо можливих шляхів вирішення основних проблем розвитку обліку, аудиту та оподаткування підприємств в умовах сьогодення.

Тексти матеріалів тез подані в авторській редакції. Відповідальність за точність, достовірність і зміст поданих матеріалів несуть автори. Редакційна колегія може не розділяти поглядів деяких авторів на ті чи інші питання, розглянуті на конференції.

ISBN 978-617-7669-65-3

УДК 657.21

Л. В. Яловега, к.е.н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю,
О. В. Лега, к.е.н., доцент,
доцент кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю,
Т. Б. Прийдак, к.е.н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю,
Полтавська державна аграрна академія
(м. Полтава, Україна)

ОСОБЛИВОСТІ СИСТЕМИ ОБЛІКУ «НОРМАТИВНИХ ВИТРАТ»

У кризових умовах ринкової економіки сільське господарство потребує невідкладних заходів щодо посилення режиму економії. Наразі масштаби сільськогосподарського виробництва значно розширилися, а взаємозв'язки господарюючого суб'єкта ускладнилися, що вимагає від системи бухгалтерського обліку ефективного забезпечення потреб оперативного управління процесом виробництва, контролю за дотриманням технологічної дисципліни, впровадження новітньої техніки та технології, прогресивних норм витрат матеріальних, фінансових та трудових ресурсів. Сучасним вимогам обліку сільськогосподарського виробництва найбільш повно відповідає нормативний метод калькулювання собівартості продукції.

Система обліку та калькулювання за нормативними витратами включає: облік витрат, калькулювання нормативної собівартості продукції (робіт, послуг) та надання інформації щодо відхилень фактичних витрат від нормативних. Така система уможливорює працівникам адміністративного апарату аграрного підприємства визначити, скільки повинна коштувати вироблена продукція (нормативні витрати на її виробництво), скільки вона фактично коштує (фактичні витрати) та причини відхилень між цими витратами.

Сутність нормативного методу обліку витрат ґрунтується на таких особливостях: наявність норм споживання ресурсів і облікових цін на них у процесі діяльності підприємства; відображення фактичних витрат із їх розподілом на витрати за нормами та відхилення від них; оперативний облік відхилень від норм за місцями виникнення, причинами і винуватцями цих

відхилень; системний облік змін норм для перевірки обґрунтованості поточного їх рівня й контролю економічної ефективності, здійснення організаційно-технічних заходів; формування звітів про витрати та деталізація даних про виявлені відхилення з урахуванням конкретних чинників і винуватців цих відхилень.

Важливою передумовою ефективного функціонування нормативного методу обліку витрат і калькулювання собівартості продукції є наявність норм споживання ресурсів (витрат) і облікових цін на ці ресурси в процесі діяльності підприємства. Відтак, нормативними витратами є заздалегідь встановлені нормативи з урахуванням нормальних рівнів використання матеріальних цінностей, праці, виробничих потужностей та чинних цін для досягнення цілей в умовах ефективного виробництва [2].

Наразі виокремлюють два підходи до норм споживання ресурсів і облікових цін:

- перший – базується на нормах споживання виробничих ресурсів, що фактично склалися, тобто на основі даних минулих періодів;

- другий – ґрунтується на розрахункових і експериментальних методах розробки норм, у яких беруть участь конструкторські, технологічні та інші підрозділи.

Норми та нормативи розробляють на: матеріали; заробітну плату; загальновиробничі витрати та інші виробничі витрати.

Важливим елементом нормативного методу обліку витрат виробництва є складання нормативної калькуляції перед початком звітного періоду. Її застосовують для оцінки вартості виготовленої продукції, незавершеного виробництва, браку у виробництві, а також для планування та контролю. Зокрема, дані нормативних калькуляцій використовують під час розробки бюджетів постачання, виробництва, реалізації й прибутків (збитків).

Джерелами інформації для розробки нормативних калькуляцій є:

- нормативні картки, що містять норми споживання всіх видів ресурсів для виготовлення одиниці продукції,

- тарифні довідники, що включають ціни на виробничі ресурси, які споживаються;

- методики розрахунку собівартості [1].

Розрізняють планові зміни норм (пов'язані зі здійсненням запланованих організаційно-технічних заходів) й непланові (здійснюються у разі непередбачених обставин, пов'язаних із відсутністю сировини, заміною або відсутністю виробничого обладнання).

Важливе місце в організації нормативного методу обліку витрат займає документальне оформлення відхилень від норм та зміни цих норм.

Відхилення від норм оформлюють, здебільшого, сигнальними документами, що відрізняються за кольором або відміткою червоної лінії з метою акцентування уваги керівництва про їх наявність. На всі зміни поточних норм, що відбуваються на підприємстві незалежно від їх причин, виписують повідомлення, в яких відображається попередня та нова норма, а також вказується точна дата впровадження нової норми.

Отже, нормативний метод обліку витрат є потужним інструментом контролю за витратами виробництва й калькулювання собівартості продукції, а також управління, планування з метою отримання максимального прибутку. Проте традиційна система нормативного обліку не зорієнтована на процес реалізації, більше того, зосереджена на виробництві, тому не дає можливості обґрунтування ціни продукції.

Список використаних джерел:

1. Давидович І. Є. Контролінг: навч. посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2008. 552 с.

2. Ковальчук Т. М. Оперативний аналіз у системі управління витратами за відхиленнями. *Облік і фінанси АПК*. 2005. Вип. 3. С. 14 – 19.